

	Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка	Силабус навчальної дисципліни			
		Назва дисципліни: ПП 2.37.1 Комплексна біологічна та екологічна практика			
		Статус дисципліни <i>вибірковий компонент</i>			
Галузь знань		01 Освіта/Педагогіка			
Спеціальність		014 Середня освіта			
Освітня програма		«СЕРЕДНЯ ОСВІТА (ПРИРОДНИЧІ НАУКИ)»			
Рівень вищої освіти		Перший (бакалаврський)			
Форма навчання		очна			
Курс		I,II			
Семестр		II,IV			
Обсяг дисципліни		Кредити	3	Години	90
		Лекційні			
		Практичні/семінарські			
		Лабораторні			
		Самостійна робота			90
Семестровий контроль		диф. залік			
Викладач		Гулай Віталій Володимирович, к.с.-г.н., доцент			
Контактна інформація		v.v.hulai@cuspu.edu.ua			
Кафедра		Біології та методики її викладання			
Факультет		Природничо-географічний			
Предмет навчання		вивчення особливостей місцевої флори, рослинності та фауни, дослідження дендрофлори культурних та природних угруповань, одержання первинних знань про біогеоценози, екосистеми та рослинні угруповання			
Мета		Метою курсу є теоретична та практична підготовка студентів із урахуванням сучасних тенденцій розвитку біологічних наук, що забезпечує рішення випускником завдань майбутньої професійної діяльності; ознайомлення студентів з природою, населенням, господарською діяльністю людей свого краю (Кіровоградської області), формування природничих, соціальних, економічних знань та вмінь як необхідних компонентів освіти			
Компетентності		Загальні компетентності: ЗК1. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК2. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). ЗК3. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. ЗК4. Здатність працювати в команді. ЗК5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК6. Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях. ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними			

	знаннями. ЗК8. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК9. Здатність використовувати знання іноземної мови в освітній діяльності. ЗК10. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. ФК1. Здатність використовувати систематизовані теоретичні та практичні знання з природничих наук, фізики, хімії, біології та методики навчання природничих наук, фізики, хімії, біології при вирішенні професійних завдань при вивченні Всесвіту і природи Землі як планети. ФК11. Здатність характеризувати досягнення природничих наук та їх ролі у житті суспільства; формування цілісних уявлень про природу, використання природничо-наукової інформації на основі оперування базовими загальними закономірностями природи. ФК12. Розуміти та пояснювати стратегію сталого розвитку людства і шляхи вирішення глобальних проблем, враховуючи позитивний потенціал та ризики використання надбань природничих наук, фізики, хімії, біології, техніки і технологій для добробуту людини й безпеки довкілля.
Програмні результати	ПРН32. Демонструє знання та розуміння основ природничих наук, фізики, хімії, біології та знає загальні питання методики навчання природничих наук, фізики, хімії, біології, методики шкільного фізичного експерименту, техніки хімічного експерименту, методики організації практики з біології, методики вивчення окремих тем шкільного курсу природничих наук, фізики, хімії, біології. ПРН37. Знає основи безпеки життєдіяльності, безпечного використання обладнання кабінетів фізики, хімії, біології. ПРНУ1. Аналізує природні явища і процеси, оперує базовими закономірностями природи на рівні сформованої природничо-наукової компетентності з погляду фундаментальних теорій природничих наук, принципів і знань, а також на основі відповідних математичних методів. ПРНУ7. Уміє знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел, насамперед за допомогою інформаційних та хмарних технологій. ПРНУ8. Самостійно вивчає нові питання природничих наук, фізики, хімії, біології та методики навчання природничих наук, фізики, хімії, біології за різноманітними інформаційними джерелами.

	ПРНК2. Пояснює фахівцям і не фахівцям стратегію сталого розвитку людства та екологічної безпеки і шляхи вирішення глобальних проблем людства. ПРНА2. Відповідально ставиться до забезпечення охорони життя і здоров'я учнів у освітньому процесі та позаурочній діяльності
Програмні результати	Знати: фонові та рідкісні види місцевої флори і фауни; методики дослідження флори і фауни в польових та камеральних умовах; діагностичні ознаки видів дендрофлори в безлистому стані та в стані вегетації; основні систематичні групи безхребетних та хребетних тварин місцевої фауни; Вміти: користуватися польовим обладнанням для досліджень флори і фауни; визначати рослини і тварини за допомогою визначників та допоміжної літератури; розрізняти фонові види дерев і кущів в безлистому стані; складати колекції тваринного матеріалу та його описи; виготовляти гербарій деревно-чагарникової флори, складати біоморфологічні описи рослин; користуватися українськими (тривіальними) та латинськими (науковими) назвами рослин і тварин за міжнародною номенклатурою; порівнювати видовий склад рослин і тварин, структуру угруповань досліджуваної території з даними по іншим територіям; складати наукові звіти, формулювати висновки.
Зміст дисципліни	Змістовий модуль 1. Рослинний світ Кіровоградської області. Історія ботанічних досліджень на Кіровоградщині. Загальні особливості флори та рослинності Кіровоградщини.

	Флора і рослинність степів Кіровоградщини. Петрофітна флора Кіровоградщини. Лісова флора та рослинність Кіровоградщини. Флора і рослинність лук, боліт та заплав. Псамофітна флора області. Змістовий модуль 2. Місце флори і рослинності Кропивницького і Кіровоградської області в рослинному світі України. Фракційна структура урбанофлори. Флористичне багатство, різноманітність та систематична структура урбанофлори. Географічний аналіз флори. Екологічний аналіз урбанофлори. Змістовий модуль 3. Дендрофлора Центральної України. Різноманітність деревно-чагарникових видів Кіровоградщини. Парки, сквери, сади, вуличні насадження. Змістовий модуль 4. Орнітофауна Кропивницького та Кіровоградської області. Птахи водойм та прибережних ділянок. Птахи відкритих просторів. Змістовий модуль 5. Фауна Кіровоградщини. Герпето- та іхтіофауна Кіровоградщини. Теріофауна Кіровоградщини Змістовий модуль 6. Основні рослинні угруповання Кіровоградщини. Уявлення про рослинну біорізноманітність
Критерії оцінювання роботи студентів	
Політика курсу	<i>Політика академічної доброчесності (зокрема, щодо самостійності виконання завдань, користування смартфоном тощо)</i>
Інформаційне забезпечення	<i>онлайн-ресурси, програмне забезпечення... http...</i>
Матеріально-технічне забезпечення	<i>проектор, ноутбук, смартфон, наукова література, презентаційні матеріали</i>

Силабус це персоніфікована програма викладача для навчання студентів з кожного предмета, що оновлюється на початок кожного навчального року.

Силабус розробляється відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівця першого рівня (бакалавр) та згідно навчального і робочого навчального планів, з врахуванням логічної моделі викладання дисципліни.

Силабус розглянутий на засіданні кафедри біології та методики її викладання

Протокол від «27» серпня 2020 року № 1

Завідувач кафедри _____ (Н.А. Калініченко)
(підпис)

Розробник: кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри біології та методики її викладання Гулай В.В.

6. Література для вивчення дисципліни.

1. Ванин А.И. Определитель деревьев и кустарников. – М.: Лесная промышленность, 1967.
2. Пятницкий С.С. Курс дендрологии. – Харьков: Изд-во Харьковского университета, 1960.
3. Щепотьев Ф.Л. Дендрология. – К.: Вища школа, 1990.
4. Бродович Т.М., Бродович М.М. Деревья и кустарники запада УССР: Атлас. – Львов, Вища школа, 1979.
5. Гроздова Н.Б., Некрасов В.И. Деревья, кустарники и лианы. – М.: Лесн. про-ть, 1986.
6. Новиков А.Л. Определитель деревьев и кустарников в безлистном состоянии. – Минск: Высшая школа, 1965.
7. Бутурлин С.А. Что и как наблюдать в жизни птиц. – М.: МОИП, 1948. – 126 с.
8. Винокуров А.А. Основные принципы и методы мечения животных // Методы исследований в экологии и этологии. Сб. Научн. тр. – Пушкино, 1986. – С. 273-291.
9. Загороднюк І.В., Годлевська О.В., Тищенко В.М. та ін. Кажани України та суміжних країн: Керівництво для польових досліджень. – К.: 2002. – С. 108.
10. Карасева Е.В., Телицина А.Ю. Методы изучения грызунов в полевых условиях: учеты численности и мечение. – М.: Наука, 1996. – 227 с.
11. Кныш Н.П. Методические указания к изучению позвоночных животных Сумской области. – Сумы, 1990. – 47 с.
12. Константинов В.М., Бутьев В.Т., Дерим-Оглу и др. Позвоночные животные и наблюдения за ними в природе. Учебн. пособие для студ. биол. фак. пед. вузов. – Москва: Издательский центр «Академия», 2000. – 200 с.
13. Лавров Н.П. Учебно-полевая практика по зоологии позвоночных с заданиями на межсессионный период. – М.: Просвещение, 1974. – 127 с.
14. Мальчевский А.С. Орнитологические экскурсии. Серия: Жизнь наших птиц и зверей. Вып. 4. – Ленинград: Изд-во Ленинград. ун-та, 1981. – 281 с.
15. Веселов Е.А. Определитель пресноводных рыб фауны СССР. Пособие для учителей. – М.: Просвещение, 1997. – 238 с.
16. Загороднюк І. Польовий визначник дрібних ссавців України. – Київ, 2002. – 108 с. (Праці теріологічної школи, вип. 5).
17. Корнеев О.П. Визначник звірів УРСР. – Київ: Радянська школа, 1965. – 235 с.
18. Марисова І.В., Талпош В.С. Птахи України. Польовий визначник. К.: Вища школа, 1984. – 184 с.
19. Матвиенко М. Е. Очерки распространения и экологии птиц Сумской области (60-е годы XX ст.): монография / М. Е. Матвиенко. – Сумы: Университетская книга, 2009. – 210 с.
20. Михеев А.В. Определитель птичьих гнезд. – М.: Просвещение, 1975. – 175 с.
21. Определитель земноводных и пресмыкающихся фауны СССР. Учеб. Пособие для студентов биол. специальностей пед. ин-тов. – М.: Просвещение, 1997. – 415 с.
22. Ошмарин П.Г., Пикунов Д.Г. Следы в природе. – М.: Наука, 1990. – 296 с.
23. Писанець Є. Земноводні України (посібник для визначення амфібій України та суміжних країн). – Київ: Видавництво Раєвського, 2007. – 192 с.
24. Промптов А.Н. Птицы в природе. – Ленинград: Учпедгиз, 1957. – 490 с.
25. Червона книга України. Тваринний світ. За редакцією чл.-кор. НАН України І. Акімова. – Київ: «Глобалконсалтинг», 2009. – 600 с.
26. Фесенко Г.В., Бокатей А.А. Птахи фауни України (Польовий визначник). – Київ: Українське т-во охорони птахів, 2002. – 416 с.
27. Воїнственський М.А. Птахи наших лісів. – К.: Урожай, 1994. -1993 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://dspace.uzhnu.edu.ua:8080/jspui/handle/lib/3396>
2. www.kspu.edu/
3. [po-praktike.ru/..](http://po-praktike.ru/)

4. dspace.uzhnu.edu.ua:8080/jspui/handle/.../3396
5. biology.karazin.ua/.../Program_practice_botani
6. www.pharmencyclopedia.com.ua/.../navchalna-...
7. www.sspu.sumy.ua/index.php?option...

7. Політика виставлення балів. Вимоги викладача

Підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів поточного контролю. Поточний контроль – це оцінювання навчальних досягнень студента (рівня теоретичних знань та практичних навичок з тем, включених до змістових модулів). Він здійснюється протягом семестру під час проведення аудиторних занять, на консультаціях (під час відпрацювання пропущених занять чи за бажанням підвищити попереднє оцінювання), організації самостійної роботи у формі опитування, виступів на лабораторних заняттях, контролю засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання студентом тощо. Метою є перевірка рівня навчальних досягнень студента під час вивчення навчального матеріалу.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю: виступ з основного питання; доповнення, запитання до того, хто відповідає; участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття; аналіз аналітичної інформації; самостійне опрацювання тем; підготовка тез, конспектів навчальних або наукових текстів; використання приладів, таблиць, схем; систематичність роботи на семінарських заняттях, активність під час обговорення питань. Максимальний бал за виступ з питань практичного заняття – 5 балів.

Студент, який не з'являвся на заняття (з поважних причин, підтверджених документально), а отже, не мав поточних оцінок, має право повторно пройти поточний контроль під час консультацій. На консультаціях студент може відпрацювати пропущені практичні заняття, а також ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи.

Критерії оцінювання усних відповідей: повнота розкриття питання; логіка викладання, культура мови; емоційність та переконаність; використання основної та додаткової літератури; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки.

Вимоги викладача: обов'язкове відвідування навчальних занять; активність студента під час практичних занять; своєчасне виконання завдань самостійної роботи; відпрацювання занять, що були пропущені або не підготовлені на консультаціях.

Не допустимо: пропуск занять без поважних причин; запізнення на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання та самостійна робота						Звіт	Сума
M1	M2	M3	M4	M5	M6		100
15	15	15	15	15	15	10	

Примітка. Оцінка за кожен модуль складається з оцінювання роботи під час екскурсій в природу (2 бали), камеральної обробки зібраного матеріалу (2 бали), складання колекцій та гербарію дендрофлори (по 2 бали окремо за колекцію та гербарій, тобто всього 4), знання українських та латинських назв рослин і тварин (2 бали). Окремо оцінюється підготовка, оформлення та захисту звіту (максимум 10 балів).

8. Підсумковий контроль

Критерії оцінювання навчальних досягнень студента при поточному та модульному контролі знань з дисципліни «Екології»

Оцінка “відмінно”

Студент вільно орієнтується в навчальному матеріалі. Чітко дає визначення основних понять курсу, може їх пояснити і наводить приклади. Знає та користується основною та додатковою літературою, що рекомендована для вивчення дисципліни. Регулярно працює з науковою періодикою. Систематично готується до лабораторних, практичних і семінарських робіт, на яких поводить активну та дисципліновану і виконує весь обсяг завдань, самостійно робить висновки. Регулярно відвідує лекції. Вчасно і якісно опрацьовує матеріал поданий на самостійне опрацювання.

Оцінка “добре”

Студент добре орієнтується в навчальному матеріалі, чітко дає відповіді на запитання, допускає незначні помилки в формулюванні термінів, понять. Здатен відтворити матеріал лекційного та практичного курсу. Добре орієнтується в основній літературі, що рекомендована для вивчення дисципліни. Регулярно відвідує заняття, на яких поводить активну та дисципліновану і виконує весь обсяг завдань. Добре володіє матеріалом поданим на самостійне опрацювання.

Оцінка “задовільно”

Студент добре орієнтується лише в матеріалі лекційного курсу. Не регулярно працює з основною літературою, що рекомендована для вивчення дисципліни, не орієнтується в додатковій літературі. Не може чітко сформулювати основні визначення і поняття курсу, не наводить прикладів. У ході лабораторної, практичної роботи поводить пасивно, не встигає виконати протягом заняття весь обсяг необхідних завдань. Не повністю володіє матеріалом поданим на самостійне опрацювання.

Оцінка “незадовільно”

Студент погано орієнтується в навчальному матеріалі. Знання фрагментарні та несистематизовані. Не знає чи робить грубі помилки в формулюванні основних понять та визначень курсу, не здатен навести приклади. У ході лабораторної роботи робить фрагментарні записи, поводить пасивно, не опрацьовує всіх завдань заняття. Не опрацьовує питань поданих на самостійне опрацювання.